

I

(Informacije)

SODIŠČE

SODIŠČE

Opozorilo

Nacionalnim sodiščem so pristojni nacionalni organi leta 1996 posredovali pojasnilo v zvezi s postopkom predhodnega odločanja na Sodišču. Ker se je to pojasnilo v praksi izkazalo kot koristno, ga je Sodišče upoštevač izkušnje aktualiziralo in se ga je sedaj odločilo razširiti z objavo v *Uradnem listu Evropske unije*.

POJASNILO

o predlogih nacionalnih sodišč za sprejem predhodnih odločb

(2005/C 143/01)

1. Sistem predhodnega odločanja je temeljni mehanizem prava Evropske unije, njegov namen je dati nacionalnim sodiščem na razpolago sredstvo za zagotavljanje enotne razlage in uporabe tega prava v vseh državah članicah.
2. Sodišče Evropskih skupnosti je pristojno za odločanje o predhodnih vprašanjih glede razlage prava Evropske unije in glede veljavnosti aktov sekundarnega prava. To splošno pristojnost ima na podlagi člena 234 Pogodbe ES in, na podlagi drugih besedil, v določenih drugih primerih.
3. Glede na to, da postopek predhodnega odločanja temelji na sodelovanju med Sodiščem in nacionalnimi sodišči, se zdi primerno, da se za zagotovitev njegove učinkovitosti nacionalnim sodiščem posredujejo naslednja pojasnila.
4. Ta praktična pojasnila, ki nikakor niso pravno zavezujoča, so namenjena usmerjanju nacionalnih sodišč glede primernosti vložitve predloga za predhodno odločanje in glede na okoliščine primera pomoči pri oblikovanju in predložitvi vprašanj, predloženih Sodišču.

Vloga Sodišča v okviru postopka predhodnega odločanja

5. V okviru postopka predhodnega odločanja je naloga Sodišča, da poda razlago prava Skupnosti ali da odloči o njegovi veljavnosti, tega prava pa ne uporabi na dejansko stanje v postopku v glavni stvari, ker je to naloga nacionalnega sodišča. Sodišče ni pristojno niti za odločanje o spornih dejanskih vprašanjih v okviru postopka v glavni stvari niti za razsojanje med razhajajočimi se mnenji glede razlage ali uporabe pravil nacionalnega prava.

6. Sodišče odloči o razlagi ali veljavnosti prava Skupnosti, pri čemer si prizadeva dati koristen odgovor za rešitev spora, vendar pa je predložitveno sodišče pristojno za to, da ugotovi, kakšne posledice naj ima odločitev in glede na okoliščine primera za to, da odkloni uporabo zadevnega nacionalnega pravila.

Odločitev o predložitvi vprašanja Sodišču

Avtor vprašanja

7. V okviru členov 234 Pogodbe ES in Pogodbe Euratom lahko katero koli sodišče države članice, ki odloča v okviru postopka, katerega končni rezultat je odločba sodne narave, načeloma naslovi na Sodišče vprašanje za predhodno odločanje. Pojem sodišča Sodišče razlaga kot avtonomen pojem prava Skupnosti.

8. Vendarle na posebnem področju aktov, ki jih sprejmejo institucije na področju Naslova IV v tretjem delu Pogodbe ES o vizumih, azilu, priseljevanju in drugih politikah v zvezi s prostim gibanjem oseb — zlasti na področju sodne pristojnosti in priznavanja ter izvrševanja sodnih odločb –, predlog za predhodno odločanje v skladu s členom 68 Pogodbe ES lahko posredujejo le sodišča, ki odločajo na zadnji stopnji.

9. Prav tako so v skladu s členom 35 Pogodbe o Evropski uniji akti, ki jih sprejmejo institucije na področju policijskega in pravosodnega sodelovanja v kazenskih zadevah, lahko predmet predloga za predhodno odločanje, ki ga lahko vložijo sodišča iz le tistih držav članic, ki so sprejele pristojnost Sodišča, vsaka država članica pa sama določi, ali lahko predlog za predhodno odločanje vložijo vsa sodišča ali samo tista, ki odločajo na zadnji stopnji.

10. Ni potrebno, da bi vprašanje opredelile stranke v zadevi; nacionalni sodnik ga lahko postavi po uradni dolžnosti.

Predlog za predhodno odločanje glede razlage

11. Katero koli sodišče **lahko** Sodišču postavi vprašanja o razlagi pravila prava Skupnosti, če meni, da je to potrebno za rešitev spora, ki mu je bil predložen v odločanje.

12. Vendar pa **morajo** načeloma Sodišča, zoper katerih odločitve po nacionalnem pravu ni pravnega sredstva, predložiti tako vprašanje Sodišču, razen če na zadevnem področju že obstaja sodna praksa (in morebitni novi elementi ne vzbujajo resničnega dvoma glede možnosti uporabe sodne prakse) ali če je jasno razvidna pravilna razlaga pravila.

13. Tako sodišče, zoper katerega odločbe je mogoče vložiti pravno sredstvo, lahko, zlasti če oceni, da je sodna praksa Sodišča zadosti jasna, samo odloči o pravilni razlagi prava Skupnosti in ga uporabi na dejansko stanje, ki ga samo ugotovi. Vendar se lahko izkaže, da je predlog za predhodno odločanje lahko še zlasti koristen, v ustrezni fazi postopka, kadar gre za vprašanje nove razlage, ki je splošnega pomena za enotno uporabo prava Skupnosti v vsej Uniji, ali kadar se zdi, da obstoječe sodne prakse ni mogoče uporabiti na dejansko stanje, ki je novo.

14. Naloga nacionalnega sodišča je, da pojasni, zakaj je zahtevana razlaga potrebna za sprejem njegove sodbe.

Predlog za predhodno odločanje glede veljavnosti

15. Čeprav nacionalna sodišča lahko zavrnejo razloge neveljavnosti, ki se uveljavljajo pred njimi, lahko izključno Sodišče razglasi akt Skupnosti za neveljavnega.

16. Katero koli nacionalno sodišče torej mora predložiti vprašanje Sodišču, če dvomi o veljavnosti akta Skupnosti, pri čemer navede razloge, zaradi katerih meni, da bi bil akt Skupnosti lahko neveljaven.

17. Če nacionalno sodišče resno dvomi v veljavnost akta Skupnosti, na katerem temelji nacionalni akt, lahko izjemoma začasno zadrži njegovo izvajanje oziroma sprejme kakšen drug začasni ukrep. V navedenem primeru nacionalno sodišče vprašanje glede veljavnosti akta Skupnosti mora predložiti Sodišču in navesti razloge, zaradi katerih meni, da je akt Skupnosti neveljaven.

Trenutek predložitve vprašanja za predhodno odločanje

18. Nacionalno sodišče lahko predloži vprašanje za predhodno odločanje takoj, ko ugotovi, da je za odločitev v stvari treba odločiti o vprašanju ali vprašanjih glede razlage ali veljavnosti; nacionalno sodišče lahko samo najbolje oceni, v kateri fazi postopka je tako vprašanje primerno predložiti.

19. Vseeno pa je zaželeno, da se predlog za sprejem predhodne odločbe sprejme šele v tisti fazi postopka, ko je nacionalno sodišče že lahko opredelilo dejanski in pravni okvir problema, da bi Sodišče imelo na razpolago vse elemente, potrebne za presojo, glede na okoliščine primera, ali se pravo Skupnosti uporablja za spor v glavni stvari. Za učinkovit potek postopka se prav tako lahko izkaže za koristno, da se predlog vloži šele po kontradiktorni obravnavi.

Oblika predloga za predhodno odločanje

20. Vrsta odločbe, s katero nacionalno sodišče predloži vprašanje za predhodno odločanje Sodišču, je odvisna od nacionalnih postopkovnih pravil. Vendar je treba upoštevati, da je ta dokument podlaga za postopek, ki poteka pred Sodiščem in da mora slednje imeti na razpolago elemente, ki mu omogočajo, da da nacionalnemu sodišču koristen odgovor. Poleg tega se zainteresiranim, ki imajo pravico posredovati stališča pred Sodiščem — t.j. države članice in institucije -, vroči samo predlog za sprejem predhodne odločbe in njen prevod.

21. Ker je treba predlog prevesti, naj bo napisan preprosto, jasno in natančno, brez odvečnih elementov.

22. Pogosto približno deset strani zadostuje za ustrezen predstavitev okvira predloga za predhodno odločanje. Čeprav strnjeno napisan, mora predlog za sprejem predhodne odločbe vseeno biti dovolj popoln in vsebovati vse relevantne podatke, tako da omogoča Sodišču kot tudi zainteresiranim, ki imajo pravico posredovati stališča, da lahko dobro razumejo dejanski okvir in predpise v zadevi v glavni stvari. Zlasti mora predlog za sprejem predhodne odločbe:

- obsegati kratek povzetek vsebine spora, relevantnih dejstev, kot so bila ugotovljena, ali vsaj pojasniti, na kakšne dejanske primere se vprašanje za predhodno odločanje nanaša;
- navesti besedila nacionalnih določb, ki naj bi se uporabile, in opredeliti, odvisno od okoliščin primera, relevantno nacionalno sodno prakso, pri čemer je treba vsakokrat navesti natančne reference (na primer, stran v uradnem listu ali določeni zbirki; morebiti referenca na internetu);

- čim natančneje opredeliti skupnostne določbe, ki so v konkretnem primeru relevantne;
- navesti razloge, ki so predložitveno sodišče pripeljali do vprašanja glede razlage ali veljavnosti določenih skupnostnih določb, in ugotovljeno vez med temi določbami in nacionalno zakonodajo, ki velja v sporu v glavni stvari;
- obsehati, glede na okoliščine primera, povzetek bistvenih relevantnih trditev strank v postopku v glavni stvari.

Da bi olajšali branje predloga in sklicevanje nanj, je koristno, da se različne točke ali odstavki predloga za sprejem predhodne odločbe oštevilčijo.

23. Končno, predložitveno sodišče lahko, če oceni, da je to sposobno storiti, strnjeno navede svoje stališče glede odgovora na vprašanja, postavljena v okviru predhodnega odločanja.

24. Samo vprašanje ali vprašanja za predhodno odločanje morajo biti v posebnem jasno označenem delu predloga, navadno na začetku ali na koncu le-tega. Biti morajo razumljiva, ne da bi se sklicevala na obrazložitev predloga, ki pa bo vendarle nudila sobesedilo za ustrezno presojo.

Učinki predloga za predhodno odločanje na nacionalni postopek

25. Predložitev vprašanja za predhodno odločanje prekine tek nacionalnega postopka do odločitve Sodišča.

26. Vendar nacionalno sodišče ostane pristojno za sprejem začasnih ukrepov, zlasti v okviru predloga glede veljavnosti (glej točko 17 zgoraj).

Stroški in brezplačna pravna pomoč

27. Postopek predhodnega odločanja pred Sodiščem je brezplačen in Sodišče ne odloča o stroških strank v postopku v glavni stvari; za odločitev o tem je pristojno nacionalno sodišče.

28. Če ena izmed strank nima zadostnih sredstev in kolikor to nacionalna pravila dopuščajo, predložitveno sodišče tej stranki lahko dodeli brezplačno pravno pomoč za pokritje stroškov, zlasti stroškov za zastopanje, ki jih ima pred Sodiščem. Sodišče lahko tudi samo dodeli tako brezplačno pravno pomoč.

Izmenjave med nacionalnim sodiščem in Sodiščem

29. Predlog za sprejem predhodne odločbe in potrebne listine (zlasti glede na okoliščine primera, spis v zadevi, morebiti njegov prepis) mora nacionalno sodišče poslati s priporočeno pošto neposredno na Sodišče (naslovljeno na „Sodno tajništvo Sodišča Evropskih skupnosti, L-2925 Luxembourg“, tel. +352 4303-1).

30. Sodno tajništvo Sodišča bo vse do razglasitve odločbe v stiku z nacionalnim sodiščem in mu bo posredovalo prepise vlog.

31. Sodišče svojo odločbo pošlje predložitvenemu sodišču. Zaželeno je, da nacionalno sodišče Sodišče obvesti o tem, kako je uporabilo njegovo odločbo v sporu v glavni stvari, in mu po možnosti pošlje svojo končno odločbo.